

HUINEN VAN TOEN TOT NU

H.G. Esveld

Ongeschreven geschiedenis.

Wanneer zijn onze verre voorouders hier komen wonen? Niemand die daar ooit een precies antwoord op zal kunnen geven. De oudste bewoningssporen op de Veluwe liggen hogerop op het Veluwe-massief, zoals men dit thans noemt. Bevolkingsaanwas, veranderende leefgewoonten en nieuwe landbouwmethoden zullen er de oorzaak van zijn geweest dat men al in de Romeinse tijd de meer vruchtbare en vochtiger randgebieden heeft opgezocht. Door het ontbreken van systematische ontwatering is men eerst niet verder gegaan dan tot de grens tussen hoog en laag. Op deze grens moeten we dan ook de oudste woonkernen zoeken, zoals Putten, Halvinhuizen, Huinen enz. De meer westelijk daarvan en lager gelegen kernen zullen dan ook jonger zijn geweest.

Het oude Putten en Huinen hebben in oorsprong ook een andere landsschapsstructuur dan de andere buurten, die een wat grootschaliger kampen- en hoevenlandschap hebben. Huinen heeft, evenals Putten, in oorsprong een eng-brink structuur gehad met een aantal dicht bij elkaar gebouwde boerderijen op een eigen kavel aan een gemeenschappelijk erf of brink. Hun uitbreiding van het bouwland hebben zij gezocht aan de hoge zijde van de brink met het gemeenschappelijk ontginnen van de eng in een strokenverkaveling. Ieder bedrijf aan de brink heeft in die eng meerdere verspreid liggende akkers gehad. Deze structuur is nog zeer duidelijk te zien in de Kadastrale Atlas van 1832 en moet reeds vóór het jaar 900 zijn ontstaan. Aan de lage kant van de brink hebben de broek- of weidegronden gelegen.

Het oude Huinen biedt nog meer om ongeschreven zijn

ouderdom te bewijzen: het achter de oude eng gelegen en in 1926 door Holwerda opgegraven grafveld. Het dateert in ieder geval van vóór de komst van het Evangelie. De doden zijn in die tijd waarschijnlijk met veel lawaai om boze geesten te verdrijven buiten de wooncentra begraven. Het klokkeluiden tijdens een begrafenis in onze tijd kan hier wellicht uit voortgekomen zijn.

Geschreven geschiedenis.

Allereerst de naam Huinen of Hunen. Dit zou modder, veen of slijk betekenen. In de bekende oorkonde uit 855 waarmee Folkert z'n goederen schenkt aan het klooster te Werden lezen we voor het eerst van Puthem en Irminlo. Naast veel andere namen wordt wel drie maal Uunnilo vermeld. Het moet dus een relatief belangrijke nederzetting zijn geweest en 'Veenlo' betekend hebben. Nu is het zo dat bij mondelinge overdracht namen vervormen en dan vaak korter worden. Van Irminlo verdwijnt tijdelijk de lo-klank. In de 18e eeuw wordt het zelfs als 'Ermel' geschreven. Bij ouderen wordt het in dialect soms nog zo genoemd. Als we met Uunnilo hetzelfde doen houden we Uunnil of zelfs Uunni over. Klankmatig is het verschil met huni dan niet meer zo groot. Al in de 14e eeuw lezen we van Huune. Friso stelde reeds dat daarom het oude Uunnilo (Veenlo) heel goed het huidige Huinen zou kunnen zijn. Maar waar moeten we dan het hierbij behorende veen zoeken? Bij nader bestudering van nog bestaande toponymen is dit helemaal niet moeilijk. Gaande vanaf de Huinerbrink in zuid-oostelijke richting vinden we de twee oostelijkste boerderijen van Huinen (één is daar verdwenen en verplaatst) met de namen Groot- en Klein Veenhuizen. De weg vanaf Putten naar dit gebied (de Huinerenkweg) noemde men vroeger de Turfweg. Verder kennen we nog het Veenhuizerveld, de Veenwaterweg, het Veenwater en het Meeuwenveen met de Meeuwenveenseweg, het Kraaiveen, Kieftveen, Wulpenveen en Grijsveen en tenslotte twee wegen naar dit gebied met de namen

Brugveenseweg en Polleveenseweg, aldus herinnerend aan gelijknamige venen. Ongetwijfeld betreft het een groot veengebied dat zich heeft uitstrekt vanaf 'Hune' of 'Veenlo' tot bijna het Garderbroek.

De door Woltgens-Noordhof in 1990 uitgegeven Historische Atlas noemt dit gebied in 1847 zowel ten noorden als ten zuiden van de oude rijksweg Apeldoorn-Amersfoort het Grijs Veen. Op deze kaart tellen we zeker 20 veenplassen die toen nog bestonden. Het is zelfs waarschijnlijk dat de genoemde rijksweg daar vroeger als zandweg een andere richting gehad heeft en bij Oud Milligen rechtuit gelopen heeft ten noorden van het Grijs Veen richting Boeschoten en Huinen.

Verschillende boerderijen in Huinen hadden rechten om turf te steken in het in dit gebied gelegen Boeschoter Malenveld. Met de verdeling van dit Maalschap werd aan deze boerderijen 56 Ha in dit gebied toegewezen als turfveld. Een van de belangrijkste beken waardoor dit Grijs Veen ontwaterd is, is de Veldbeek. Deze begint niet ver van de Apeldoornsestraat en stroomt door de Gervense en Heller buurt bij de Blankevoort in de Schuitenbeek.

De conclusie van dit alles: Friso's vermoeden van de betekenis van 'Uunilo' is juist: Uunilo kan niet anders dan Huinen zijn omdat:

- a. Huinen in 855 zeker bestaan heeft;
- b. De vervorming van Uunilo tot Hune de meest waarschijnlijke is;
- c. Huinen als Veenlo eens grensde aan een groot veengebied.

De Brink

Deze moeten we beschouwen als het oudste gedeelte van Huinen en is oostelijk gelegen van de Huinerschoolweg tussen de plaats van de huidige school en de Huinerweg, althans in oorsprong. Later, met de uitbreiding naar een hoevenlandschap, is ook deze brink grootschaliger geworden, zozeer zelfs dat er in zuid-westelijke richting aan de Goorsteeg een kleine brink bij is ontstaan met enkele bedrijfjes waarvan de meest oostelijke de naam draagt van 'Hoge hof' en waarschijnlijk de oude boerderij 'Huinen' uit vorige eeuwen. Welhaast zeker hebben we hier te doen met de de vroegere Hof van het Norbertijnenklooster te Xanten aan de Rijn. Dit klooster heeft in Huinen en verder voornamelijk op de west-Veluwe veel bezittingen gehad. Er is een lijst bekend met namen van lieden die in Huinen hun pacht moesten betalen.

Een brink heeft dezelfde functie gehad als een boeren-erf, dat door onze voorouders ook meestal de 'brink' genoemd is. Meestal gaan vanaf een brink de koeien onder hoede van een koejongen naar de broekgronden om te weiden. Dit zal in Huinen ook zo geweest zijn. s'Avonds, voor het melken, keren ze terug. De jongen geeft dan een hoornsignaal als hij de brink nadert. Zo kan ieder op tijd zijn eigen beesten overnemen om te melken en te stallen. Na de verdeling der maalschappen liggen de eigendommen verspreid en zorgt ieder voor z'n eigen koeien.

De door intrappen en weer uitgraven zeer breed geworden sloten, waarvan resten te zien zijn aan het zuidende van de Huinerschoolweg bij Huinenstein en ook vroeger aan de zuidzijde van de Goorsteeg, zijn drinkplaatsen voor het vee geweest en zo de laatste gelegenheid hun dorst te lessen voor ze op de brink komen en naar stal gaan.

Wegen

Op de brink en de wegen van hieruit (de z.g. buurtwegen) is een onvoorstelbaar druk verkeer geweest. Voor 1 Ha bouwland zijn minimaal 40 karren pluggen nodig die op hopen of mijten op de brink gezet worden en via de stal of schaapskooi vermeerderd met met mest weer worden afgevoerd. Mét de afvoer van de oogst, aanvoer van hooi etc. kom je dan op meer dan 100 wagenvrachten per Ha. Voeg hierbij de koppels schapen, de koeien alsmede de pluggenmaaiers die ook van deze wegen gebruik maken en je hebt een indruk wat dagelijks over de buurtweg komt. Het onderhoud van deze meestal smalle wegen zal een groot probleem zijn geweest.

Doordat Huinen niet is uitgegroeid tot een dorp en de brink dus als 'centrum' geen verkeer heeft aangetrokken is de oude toestand goed te reconstrueren. Dan blijkt dat alle doorgaand verkeer met een boog om de brink heengaat.

Noord - zuid verbinding Putten - Voorthuizen

Het is mij niet bekend wanneer de Voorthuizerstraat als zandweg is ontstaan. Uit de versnijding van kavels blijkt duidelijk dat deze weg later aangelegd is, althans tussen de Oude Garderenseweg en de Beulekampersteeg. De oude verbinding heeft ten noorden van de Huinerweg westelijk van de Voorthuizerstraat gelopen en verder richting Voorthuizen oostelijk van genoemde straat. De Poolseweg is vermoedelijk een restant van de oude verbinding en is later door uitbreiding van de buurt als buurtweg gaan fungeren, vooral bij Veenhuizen. Het gevolg hiervan was dat later de Drosteweg is aangelegd, in de Kadastrale Atlas 1832 nog vermeld als Voorthuizerweg. Dat zal gebeurd zijn toen het Veluws Landgericht de lage bank heeft verplaatst van Garderen naar Barneveld en de Landdrost van Veluwe via Voorthui-

zen naar Putten kwam. Deze weg loopt met een grote boog om het cultuurgebied van Huinen en Gerven heen. Dze grote omweg zal de oorzaak geweest zijn van de aanleg van de Voorthuizerstraat, eerst als zandweg.

Oost - west verbinding

Oorspronkelijk zijn dit de hooiwegen over de hoge zandruggen noordelijk en zuidelijk langs de brink. In de Kadastrale Atlas 1832 zijn deze oude routes duidelijk te zien. Vanaf Stroe de Tolnegeweg en Veenhuizerveldweg naar de beulekampersteeg. Vanaf Millingen-Boeschoten vóór de Drosteweg de splitsing noordelijk of zuidelijk om de brink. De verbinding Garderen-Spriel-Nijkerk ten noorden van de brink, bijna op de grens van Huinen en Halvinckhuizen, is vóór de komst van de Zuideerzeestraatweg in 1830 en de verharding van de Garderenseweg naar Putten een belangrijke handelsroute. Westelijk van de Voorthuizerstraat werd hij vroeger Zwartjesweg genoemd naar de café-boerderij 'Zwartjes'. Het zal de 'Zwarte Bles' zijn geweest waar vroeger de Huiner maalschap heeft vergaderd. Cafe 'Zwartjes' is ook buurtcafé geweest. Vooral zaterdagsavonds kon het er rumoerig zijn. Uit voorzorg had de caféhouder een spaak uit een kar wiel klaarliggen. De roep naar z'n vrouw "Metje, geef me de karspeek 's an" was meestal voldoende om de orde te herstellen. In de Heller buurt moet de boerderij 'Gardenbroek' of het 'Nieuwe Huis' ook een dergelijke nevenfunctie gehad hebben.

De ontwikkeling van brinkgehucht tot de omvangrijke buurt van nu valt in drie verschillende perioden uiteen: vóór, tijdens en na het maalschap-tijdperk. De eerste periode is er een geweest van langzame groei. In de oorkonde van 855 worden een achttal bewoners genoemd: Winilef, Odbald, Evergrim, Liafgar, Thialef, Hildarad, Herrad en Baldrík. Waren dit alle bewoners van het gehucht of waren er meer bezittingen van ande-

ren? Wie zal het zeggen! Er zijn historici die beweren dat de oudste nederzettingen met zes tot acht families begonnen zijn. Zoals gebleken uit het genoemde grafveld moet Huinen toen al lang al bestaan hebben. De vraag blijft waarom we later geen Werdense bezittingen in Huinen vinden en hoe de latere graven van Gelre aan het relatief hoge aantal herengoederen in Huinen komen. Zelfs de boerderij 'de Weul' en het 'Kerkegoed' blijken herengoederen te zijn. De Kerk had niet het eigendom maar wel de inkomsten uit verhuur. De ene vraag is mogelijk met de andere te beantwoorden. Het klooster te Werden heeft door de eeuwen heen getracht door ruil enz. goederen meer in de eigen omgeving te krijgen en voor de graven van Gelre sloot Huinen prachtig aan bij hun grote bezit rondom Garderen. Schriftelijk gegevens uit deze verwarde tijd van de invallen van de noormannen zijn er weinig. Na ca. 1300 worden namen genoemd van boerderijen die we nu nog aan kunnen wijzen, zoals 'de Weul', 'Bakkersgoed', 'ten Camp' en 'de houwert'. Mogelijk heeft het in 806 vermelde 'Bokhorst' ook in Huinen gelegen en niet in Diermen. Naar een lijst uit het archief van de Kelnarij van Putten (in Rijks Archief Gelderland) blijkt Huinen omstreeks 1627 27 gezinshoofden te tellen. 20 boerderijen worden met name genoemd.

Inmiddels heeft de periode van de Maalschappen z'n intreden gedaan. De boerderijen in de oude tijd bestaan uit enkel bouwland. Het vee wordt geweid op de lagere broekgronden en op de heide, waar ook de plaggen vandaan komen en waar men onbegrensd gebruik van kan maken. Door de bevolkingsaanwas en onbeperkte uitbreiding van het landbouw areaal ontstaan moeilijkheden doordat ieder voor zich het beste van die heide wenst te halen. De spoeling wordt dunner. In de 14e eeuw zijn daarom afspraken gemaakt tussen de buurten voor het vaststellen van het territorium van iedere buurt. Ook binnen de buurtschap heeft men afspraken gemaakt over het vee dat geweid wordt en de hoeveelheid plaggen die

gehaald mag worden en wáár die gehaald mag worden. Ieder krijgt naargelang de grootte van z'n bedrijf z'n begrensde hoeveelheid (z'n maal) uit de gemeenschappelijke woeste grond en bossen. Het beheer van die z.g. maalschappen komt in handen van gekozen maalmannen of veldgraven. De gehele ruimte rondom de buurt wordt door de maalmannen beheerd. De bestemming ligt vast (vroeg soort bestemmingsplan) hetgeen echter ook betekent dat er geen boerderijen bij ontstaan kunnen buiten de toestemming van de veldgraven, want geen rechten op de woeste grond betekent géén plaggen, géén mest en dus géén boerderij. Dit beheersstelsel heeft daarom zeer verstarrend gewerkt. Vooral na 1700, als de bevolking weer groeit, gaat dit problemen geven. Er zijn in die tijd nog wel enige bedrijven bijgekomen maar het overgrote deel hiervan zijn keuterijen zonder rechten. De Huinense bestuurders van het maalschap hebben dienaangaande zeker een soepel beleid gevoerd want in geen van de buurten is de uitbreiding zo groot geweest als in Huinen. Voor een deel zullen de nieuwe bedrijven gebouwd zijn met erfpachtsrecht en volgens de overlevering voor een deel clandestien. (historisch gezien is er vaak weinig nieuws). Als het lukt om ongezien een huis te bouwen heeft niemand het recht tot afbraak als je er in woont. Wat voor soort huizen dit zijn laat zich raden: vaak hutten van plaggen en planken, half verdiept in de bodem zoals er in 1930 nog een is van Flip de Kikker op de heide zuidelijk van 'Schoonhoven'. Dit soort woningen vindt men niet in de oudere buurten in de kernen rond de brinken maar liggen er als een ring omheen. Vaak hebben de bewoners niet meer dan twee geiten of twee koeien. Enige van die bedrijfjes zijn geweest:

in het noord-westen de oudste, de Huinerwal, genoemd naar de grenswal tussen Halvinckhuizen en Huinen. Hier woonde voor 50 jaar ook de familie v.d.Wal;

in het noorden de Robbertskamp, genoemd naar het verdwenen Robbertsgoed;

in het noord-oosten de Poolse Driesten, vermoedelijk gebouwd op braakliggend bouwland van de boerderij Polen;

in het zuid-oosten Veenhuizerveld, op de Kadastrale Atlas van 1832 nog niet genoemd en dus jonger, op door Domeinen aan de gemeente verkochte en door haar in erfpacht uitgegeven grond;

in het zuid-westen de Hoot, genoemd naar het gelijknamige erf dat tot in de 17e eeuw de Houwert werd genoemd.

Een groot deel van deze bedrijfjes staat in de Kadastrale Atlas 1832 vermeld met als eigenaar de Maalschap 'het Huinerbroek' met Recht Van Opstal (RVO) van de bewoners. Deze opstallen hebben veelal een belastbaar inkomen als gebouwd goed van f 3,-, het laagst mogelijke dus. Het zijn dan ook niet meer dan hutjes en de bewoners hebben wegens het verstarde maalschapsbeleid geen kansen om door uitbreiding van het bedrijfje hun inkomen ooit te vergroten. Hierin gaat echter verandering komen want een nieuwe tijd breekt aan, de periode ná de maalschapsverdeling.

Deze verdeling wordt door de overheid gestimuleerd en na 1880 zelfs verplicht. In 1858 gaat de Huinermaalschap tot verdeling en opheffing over met algemene stemmen. Op Hunenstein bij veldgraaf Verhoef wordt er tweemaal over vergaderd nadat het plan daar eveneens tweemaal enkele weken ter inzage heeft gelegen. Op 31 januari 1859 volgt de goedkeuring bij Koninklijk Besluit. De verdelingscommissie bestaat uit de heren C. Verhoef (veldgraaf), D. Roetersen, W. v.d. Kamp, B. v.d. Hazel en O. v. Donkersgoed. De grootte van de maalschap is nog 365 Ha. Alvorens tot verdeling over te

gaan wordt besloten:

25 Ha gratis af te staan aan de erfjes (keuterbedrijfjes dus) die op malengrond staan;

erven die malengrond pachten (dat zullen waarschijnlijk genoemde erfjes zijn) de gelegenheid te bieden de gepachte grond voor 20 maal de jaarlijkse pachtsom in eigendom te verkrijgen;

verspreid liggende stukjes in de buurt te verkopen aan aangelanden.

Er blijft daarna nog 228 Ha heidegrond over die verdeeld moet worden onder 48 gerechtigden. De gronden liggen in hoofdzaak ten westen van de buurt in 't Huinerbroek waar men vervolgens een zeer rationele verkaveling gaat toepassen. Tussen de twee bestaande openbare wegen, de Haarweg (nu Beulekampersteeg) en de Zwartjesweg (nu Oude Nijkerkerweg) worden drie nieuwe wegen aangelegd: de Goorsteeg, de Knapzaksteeg en de Huinerbroekweg. Voor een goede bereikbaarheid vanuit de buurt worden ze tussen buurt en broek verbonden met een dwarsweg (Haarweg en het noordelijke gedeelte van de Blarinchorsterweg. Deze wegen worden nadrukkelijk ook buurtwegen genoemd en zijn niet bestemd voor openbaar vervoer. De watergangen worden ook allemaal verlegd langs de wegen, behalve het z.g. Pijpgat op de derde streek waarvoor een extra sloot moet worden gegraven. Een probleem is de Boeijerweg die vanaf Halvinhuizen via de Huinerwal ergens bij de malenpol splitst naar Groot en Klein Boeijen en het broek schuin doorsnijdt. Men heeft deze weg in oostelijke richting verlegd vanaf de Huinerwal in een rechte lijn naar Rozendaal. Het verschil van deze Rozendaalseweg in het Halvinhuizer en 't Huinerbroek is opvallend.

Twee gedeeltes van de oude Boeijerweg zijn nog aanwezig in het laatste gedeelte van de Goorsteeg naar Groot

Boeijen en naar Klein Boeijen het wegje vanaf de Goorsteeg langs van Zeumeren tot bijna de Beulekampersteeg. Verder is er nog een weg verlegd: van Blarinckhorst over de heide naar de kruising bij de boerderij Huinestein. Hiervoor is het Huinerkerkpad of Blarinckhorsterpad verbreed vanaf Blarinckhorst naar de Beulekampersteeg (het zuidelijk deel van de Blarinckhorsterweg dus). Zo is het broek dus verdeeld in vijf z.g. streken zodat alle kavels of vierendeels van een hoeve aansluiten op twee wegen. Vervolgens wordt bij loting ieders aantal vierendeels toegewezen, te beginnen op het oosteinde van streek 1 (de zuidelijkste dus) aan de Haarweg, dan heen en weer om te eindigen op de vijfde streek bij de Huinerwal aan de Rozendaalseweg.

De gerechtigden uit Bijsteren en Halvinhuizen kunnen naar wens hun eigendommen krijgen op de vijfde streek of 't Lage Veld (de heide tussen de Huinerwal en de Robbertskamp). Het blijkt dat meerderen gebruik gemaakt hebben van deze keuze. Het ca. 500 jaar oude en verstarde 'bestemmingsplan' van gemeenschappelijk grondgebruik heeft afgedaan. De nieuwe tijd geeft nieuwe mogelijkheden en grote verschuivingen. Zo gaat de grootste boerderij van Huinen (Groot Veenhuizen) in afgeslankte vorm verplaatsen van de Poolseweg naar de Schelstroet. Uit de boedelscheiding na het overlijden van Willem Otten en Trijntje Rengers in 1773 blijkt de inventaris o.a. te bevatten 9 koeien, 80 schapen, 4 paarden, 4 boerenwagens met opzet en een groot kapitaal van uitstaand geld. Genoemd echtpaar zijn voorouders van een groot gedeelte van de autochtone bevolking van Huinen en andere buurten.

De keuterboertjes krijgen nu mogelijkheden tot uitbreiding naar een zelfstandig bestaan, hetgeen velen ook lukt. Zo is het keuterbedrijfje dat in 1832 nog een Recht Van Opstal op maalschapsgrond heeft en midden vorige eeuw bewoond wordt door H. Beitel uitgegroeid tot de grootste boerderij van Huinen in de eerste helft

van deze eeuw: de boerderij 'de Beitel' aan de Goorsteeg.

Het door onze voorouders met zorg verkavelde Huinerbroek, bedoeld als verlengstuk van hun bedrijven, blijkt op den duur voor de meeste bedrijven geen haalbare kaart. Een uitzondering hierop vormt het bedrijf van de familie van de Kamp, waar het wél gelukt is en dat door de jaren heen schijnbaar minder gekweld is door financiële zorgen. Dat dit gekomen is omdat een voorvader rijksschatmeester geweest is voor de grondbelasting (ca. 1832), zoals een iemand heeft beweerd, is wel heel te betwijfelen. Zeer zeker heeft het talrijk nageslacht dáár geen 150 jaar op kunnen teren! Een feit is echter dat onder Putten de familie v.d. Kamp de enige familie is waarvan de naam nog steeds het gelijknamige bedrijf siert als waar die ruim 180 jaar geleden aan ontleend is, nl. de boerderij 'ten Kamp'.

Het Huinerbroek blijkt een prima verkaveling te hebben voor de vestiging van nieuwe bedrijfjes. Zo heeft Huinen met het Huinerbroek de zesde nevenbuurt erbij. Het eerste huis moet gebouwd zijn ten zuid-westen van de kruising van de Oude Nijkerkerweg en de Rozendaalseweg. Thans woont daar de familie Mijnten. De grootste uitbreiding heeft plaatsgevonden in het reeds genoemde Veenhuizerveld. Dit is het zuidelijk deel van de in de Kadastrale Atlas vermelde Sectie E (Huinerveld) dat zich uitstrekt van de Kolthoornseweg tot de Traa, oostelijk begrensd door de Arnhemse Karweg. Dit hele gebied, inclusief het ook later ontstane Bato's erf heeft tot Huinen behoord. Van laatstgenoemde boerderij zijn de doopaangiften in de vorige eeuw ook onder Huinen vermeld. In 1847 tellen we een 12-tal woningen en 50 jaar later reeds 40. Deze groei zal wel bevorderd zijn door de goedkope grond om een agrarisch bedrijfje op te beginnen en de mogelijkheid tot neveninkomsten in de omgeving door de bebossing der heidevelden. Door verdere uitbreiding is ook een eigen school binnen het

bereik van het Veenhuizerveld gekomen:

Het gevolg is geweest dat het oude Huinen in gescheiden leefgemeenschappen uiteen is gevallen: Veenhuizerveld en Poolse Driesten enerzijds en het oude Huinen anderzijds, gescheiden door de Voorthuizerstraatweg. Overschrijdende huwelijken zijn weinig voorgekomen. Een dominee heeft zich daarom eens in ergernis laten ontvallen dat er door de gemeente eigenlijk geen straatwegen moeten lopen. Zo is de Nijkerkerstraat al veel langer een barrière geweest want daarachter ligt vanuit Huinen gezien de 'Leegt' (zoals dat in vroeger eeuwen is geschreven). Als je dan ook van een Huinense familie onderzoek doet naar het voorgeslacht kom je heel vaak op de 'Heugt' (hogere delen van de Veluwe) uit, soms verder oostelijk doch zelden westelijk in de lager gelegen buurten. De mensen daar hebben schijnbaar ook een meer dichtertlijk aanleg, getuige de regels:

In Hunen melken ze runen (gecastreerde hengsten).
Hadden ze koen (koeien)
dan zouden ze dat niet doen.
Een merrie vond je er niet.
Een vrouw moest je er niet zoeken.

Ook dit is gelukkig veranderd dank zij de toegenomen welvaart die alle verschillen nivelleerde zodat iemand van de 'Leegt' ongehinderd kon trouwen met z'n geliefde van de 'Heugt'.

Huinen is vooral na de crisis in de akkerbouw op het einde van de vorige eeuw een van de armste buurten van de gemeenten. Dat heeft de bevolking gestimuleerd om samen naar nieuwe mogelijkheden te zoeken. Wat voor Huinen de 'dood' heeft geleken heeft men via veredeling omgezet in 'brood'. Dit is gestimuleerd door de coöperaties die, wat Putten betreft, van oorsprong Huinense activiteiten zijn. De veredeling, die momenteel weer sterk onder druk staat, heeft van Huinen een gelijk-

waardige buurtschap gemaakt. Het zelf ondernemen van noodzakelijke dingen is altijd al een Huinense eigenschap geweest. Dit blijkt o.a. uit het stichten van een eigen school, nu zo'n 200 jaar geleden. Het huidige schoolgebouw is inmiddels het vijfde in opeenvolging. Het is begonnen in de oude boerderij 'de Pol', tegenover de huidige school. Tot 1903 hebben ook de kinderen van Koudhoorn deze school bezocht. In de winter hebben zij een half uur eerder naar huis kunnen gaan om vóór het donker thuis te komen via de Kolthoornseweg. Of spookverhalen, zoals ook vermeld in het Straatnamenboek van Friso, hierop invloed hebben gehad is niet na te gaan. Wél is bekend dat spookverhalen en -verschijnselen tot het aloude volksgeloof hebben behoord. Zo heeft men vanaf het Hoge Eind regelmatig oostelijk over de heide een lichtje zien gaan. En laat daar nu zowaar de Voorthuizerstraat gekomen zijn! En als men s'avonds laat, gaande vanaf het dorp naar Blarinchorst de schelstraat passeert heeft men daar op de heide vaak hamergeklop gehoord. Daar is later de boerderij 'Groot Veenhuizen' ontstaan. Van achteraf bekeken heeft men vooraf alles al geweten....!

Wat de natuur betreft is de heide verdwenen en ook een groot aantal houtwallen, maar het areaal opgaand geboomte is sterk uitgebreid. Eens is het een vrijwel boomloos gebied geweest, althans voor wat betreft eiken. Van de acht boerderijen die tot de z.g. Herengoederen hebben behoord, heeft alleen de 'Hudding' een twintigtal eiken gehad.

Huinen is gebleven wat het steeds is geweest: geen dorp maar een buurtschap. Maar nog net even anders dan de andere buurten: met een kern, hoewel verplaatst, een eigen telefooncentrale en eigen kerk. Dit laatste bewijst dat niettegenstaande alle veranderingen het geloof in God die alle ding regeert is gebleven. Dit geloof deed Folkerus z'n goederen schenken aan het klooster te Werden. Dit geloof heeft de Huinense edel-

man Couzijn van Oldenbarnevelt, echtgenoot van Jannetje Snappen, in het verzet doen komen tegen de Spanjaarden waardoor hij in de 16e eeuw voor de Bloedraad heeft moeten verschijnen. Dit geloof doet ook, meer dan 1000 jaar na Folkerus, de huidige generatie in Huinen en Veenhuizerveld een kerk, verenigingsgebouw en Christelijke scholen onderhouden. Huinen is veranderd maar het geloof is steeds gebleven!

Putten, mei 1993

POLITIE TE PUTTEN VAN CA 1800 TOT 1993

G.C.J.M. Hollanders

Verantwoording. In maart van dit jaar (1993) is de Groep Putten van de Rijkspolitie samengevoegd met de Groep Ermelo. Al is deze reorganisatie nog niet in alle aspecten volledig gerealiseerd, op praktisch gebied opereert de nieuwe Groep in de samengevoegde vorm vanuit het bureau te Ermelo. In dit opereren heeft de post aan de Brinkstraat nog wel een functie. Aan een 'eigen' Puttens politieapparaat is daarmee een einde gekomen. E.e.a. is reden om eens na te gaan hoe vanuit het verleden de taken en organisatie van de 'Puttense' politie zich hebben ontwikkeld tot in onze tijd. Het bronnenmateriaal dat voor dit artikel is gebruikt is grotendeels aanwezig in het gemeentearchief van Putten in de dossiers met nrs. 04.07.55, 04.07.241/1 en 04.08. Bovendien is veel informatie alsmede het fotomateriaal bereidwillig ter beschikking gesteld door dhr. G.J.M. de Greeff.

***

Taken en organisatie. In het begin van de 19e eeuw omvat de term 'politie' nog alle taken die te maken hebben met binnenlands bestuur. In de tweede helft van die eeuw nemen de overheidstaken toe en specialiseren zich. 'Politie' wordt dan geleidelijk dat deel van de overheidszorg dat handhaving van de Rechtsorde heet. De taken van de politie zijn naast preventie die van repressie, d.w.z. opsporing van plegers van strafbare feiten en het ten uitvoer leggen van vonnissen.

Tot in het begin van de 19e eeuw is de politie nog geheel gemeentelijk georganiseerd. De latere gemeenten heten nog 'ampten' en de politiefunctionarissen